

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา "การประเมินผลโครงการรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ : กรณีศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ" ครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ผู้ศึกษาได้มีวิธีดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ซึ่งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ข้าราชการ) ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในจังหวัดอำนาจเจริญ แยกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1.1 ประชากรกลุ่มที่ 1 ได้แก่ บุคลากรสาธารณสุข จำนวน 913 คน

1.1.2 ประชากรกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ จำนวน 897 คน

รวมประชากรทั้งสิ้น 1,810 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การสุ่มตัวอย่าง (sampling)

ในการสุ่มตัวอย่างกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ข้าราชการ) ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในจังหวัดอำนาจเจริญ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม ดังนี้

1) จัดแบ่งกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ข้าราชการ) ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นกลุ่มอำเภอ โดยอาศัยหลักทางภูมิศาสตร์ขอบเขตของพื้นที่ได้ทั้งหมด 7 กลุ่ม/อำเภอ ได้แก่

(1) กลุ่มอำเภอเมือง ประกอบด้วย บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง สถานีอนามัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ

โรงพยาบาลอำนาจเจริญ และข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สถานีตำรวจภูธรจังหวัดอำนาจเจริญ สถานีตำรวจภูธรตำบล กองกับการตำรวจทางหลวง

(2) กลุ่มอำเภอลืออำนาจ ประกอบด้วย บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอลืออำนาจ สถานีอนามัย โรงพยาบาลลืออำนาจ และข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรอำเภอลืออำนาจ

(3) กลุ่มอำเภอพนา ประกอบด้วย บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอพนา สถานีอนามัย โรงพยาบาลพนา และข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรอำเภอพนา

(4) กลุ่มอำเภอขามุนาม ประกอบด้วย บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอขามุนาม สถานีอนามัย โรงพยาบาลขามุนาม และข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรอำเภอขามุนาม

(5) กลุ่มอำเภอห้วยตะพาน ประกอบด้วย บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอห้วยตะพาน สถานีอนามัย โรงพยาบาลห้วยตะพาน และข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรอำเภอห้วยตะพาน

(6) กลุ่มอำเภอปทุมราชวงศา ประกอบด้วย บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอปทุมราชวงศา สถานีอนามัย โรงพยาบาลปทุมราชวงศา และข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรอำเภอปทุมราชวงศา

(7) กลุ่มอำเภอเสนางคนิคม ประกอบด้วย บุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเสนางคนิคม สถานีอนามัย โรงพยาบาลเสนางคนิคม และข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจภูธรอำเภอเสนางคนิคม สถานีตำรวจภูธรตำบล

2) เลือกกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ข้าราชการ) จากข้อ 1) เพียง 1 กลุ่ม โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกกลุ่มอำเภอเมืองเป็นตัวแทนประชากร เนื่องจากอำเภอเมืองเป็นอำเภอขนาดใหญ่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ข้าราชการ) ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการรณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมากพอที่จะใช้เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดได้ การศึกษาข้อมูลทุกหน่วยตัวอย่างในกลุ่มอำเภอเมือง มีความครอบคลุมสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรได้

ก. การสุ่มตัวอย่างบุคลากรสาธารณสุข

ในการสุ่มตัวอย่างบุคลากรสาธารณสุข ในอำเภอเมือง ที่เลือกมาศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two – Stage Simple Random Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างหน่วยงานสาธารณสุข จากหน่วยงานสาธารณสุขทั้งหมดในเขตอำเภอเมืองประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง 1 แห่ง สถานีอนามัย 23 แห่ง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ 1 แห่ง โรงพยาบาลอำนาจเจริญ 1 แห่ง รวมจำนวน 26 แห่ง ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของหน่วยงานทั้งหมด การสุ่มจะได้หน่วยงานขึ้นมา 13 แห่ง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จะได้หน่วยงานตัวอย่าง ดังนี้

1. สถานีอนามัยไก่อคำ
2. สถานีอนามัยเชือก
3. สถานีอนามัยสร้างนกกทา
4. สถานีอนามัยคึมใหญ่
5. สถานีอนามัยน้ำปลีก
6. สถานีอนามัยนาโพธิ์
7. สถานีอนามัยห้วยไร่
8. สถานีอนามัยกุดปลาคุก
9. สถานีอนามัยนาขม
10. สถานีอนามัยหนองมะแซว
11. สถานีอนามัยคอนเมย
12. โรงพยาบาลอำนาจเจริญ
13. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ

ขั้นที่ 2 การสุ่มตัวอย่างบุคลากรสาธารณสุข จากหน่วยงานที่สุ่มได้ในขั้นตอนที่ 1 มีจำนวน 13 หน่วยงาน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานสถานีอนามัยผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานโรงพยาบาลอำนาจเจริญ และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การกำหนดสัดส่วนและขนาดของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรสาธารณสุข อำเภอเมือง

หน่วยงานสาธารณสุข	ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. สถานีอนามัยไก่อคำ	5	5
2. สถานีอนามัยเชือก	3	3
3. สถานีอนามัยสร้างนงทา	2	2
4. สถานีอนามัยคิมใหญ่	3	3
5. สถานีอนามัยน้ำปลีก	5	5
6. สถานีอนามัยนาโพธิ์	3	3
7. สถานีอนามัยห้วยไร่	3	3
8. สถานีอนามัยกุดปลาตุก	3	3
9. สถานีอนามัยขาม	4	4
10. สถานีอนามัยหนองมะแซว	4	4
11. สถานีอนามัยคอนเมย	3	3
12. โรงพยาบาลอำนาจเจริญ	328	164
13. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ	79	40
รวม	445	242

ข. การสุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจ

ในการสุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจในอำเภอเมือง ที่เลือกมาศึกษาครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานสถานีตำรวจ ทั้ง 5 แห่ง ประกอบด้วย สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง 1 แห่ง สถานีตำรวจภูธรจังหวัดอำนาจเจริญ 1 แห่ง สถานีตำรวจภูธรตำบล 2 แห่ง กองกับการตำรวจทางหลวง 1 แห่ง ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และได้ทำการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 192 คน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การกำหนดสัดส่วนและขนาดของกลุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจ อำเภอเมือง

หน่วยงานตำรวจ	ประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง	177	89
สถานีตำรวจภูธรตำบลน้ำปลีก	52	26
สถานีตำรวจภูธรตำบลบ้านถ่อนเหนือ	45	23
สถานีตำรวจภูธรจังหวัดอำนาจเจริญ	84	42
กองกับการตำรวจทางหลวง	24	12
รวม	382	192

1.2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

1) จำนวนบุคลากรสาธารณสุขในอำเภอเมือง มีจำนวนทั้งสิ้น 445 คน ในการศึกษาวิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two – Stage Simple Random Sampling) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของประชากร เท่ากับ 242 คน

2) จำนวนข้าราชการตำรวจในอำเภอเมือง มีจำนวนทั้งสิ้น 382 คน ในการศึกษาวิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของประชากร เท่ากับ 192 คน รวมขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 434 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ซึ่งสามารถระบุรายละเอียดได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วัดระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการรณรงค์ลดการบริโภค

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วัดบริบท

ส่วนที่ 2 วัดปัจจัยนำเข้า

ส่วนที่ 3 วัดกระบวนการดำเนินงาน

ส่วนที่ 4 วัดผลผลิต

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ

2.2 การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือช่วยในการทำวิจัย โดยผู้ศึกษาได้สร้างหรือออกแบบสอบถาม และสร้างตัวชี้วัดตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องนี้ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้จะต้องมีความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) และหลังจากสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบ ดังนี้

2.2.1 แบบสอบถามประชาชน

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เมื่อจัดทำแบบสอบถาม เสร็จเรียบร้อยแล้ว นำไปเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน และความครอบคลุมของเนื้อหาของข้อคำถาม หลังจากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒินำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพิจารณาในด้านความตรงของเนื้อหา การใช้ภาษา ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2) การตรวจสอบความเชื่อถือได้ ก่อนนำแบบสอบถาม ไปใช้ในพื้นที่จริง ได้นำแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ไปทดสอบก่อน (Pre-test) ในพื้นที่โครงการ หลังจากนั้น นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้ จากสูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) ในการวิเคราะห์ได้กำหนดค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบสอบถามดังกล่าวน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 2 วิธี ดังนี้

3.1 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 434 ชุด ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง

3.2 เก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ
รณรงค์ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่

3.2.1 สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดอำนาจเจริญ

3.2.2 สำนักงานสาธารณสุข ประจำอำเภอ

3.2.3 โรงพยาบาลประจำอำเภอ

3.2.4 สถานีตำรวจภูธร

3.2.5 ห้องสมุดต่างๆ

ทำการเก็บข้อมูลในช่วงกลางเดือน ธันวาคม 2548 – กุมภาพันธ์ 2549 รวม
ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 2.5 เดือน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถามที่
ได้รับมาทุกฉบับ

4.1.2 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้

4.1.3 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์
โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Socail Science) มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 จัดหมวดหมู่ตามลักษณะของตัวแปรแล้วหาค่าร้อยละ

4.2.2 วิเคราะห์ระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการรณรงค์ลดการบริโภค
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ : กรณีศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

4.2.3 การแปลความหมาย เกณฑ์การประเมิน โครงการรณรงค์ลดการบริโภค
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ : กรณีศึกษา จังหวัดอำนาจเจริญ ใช้เกณฑ์ในการประเมินการแปลความหมาย
ค่าของ บุญศรี พรหมมาพันธ์ (บุญศรี พรหมมาพันธ์ 2548 : 7)

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประการ ดังนี้

5.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient Method) ตามแนวของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด 2532 : 107)

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังนี้

5.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติอนุมาน คือ การทดสอบสมมติฐานใช้การทดสอบค่าที (t – test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)